

Anniina Nuutinen

HUOLTA VAI HYSTERIAA?

Vertailu eduskuntapuolueiden kannattajakuntien
ilmastokäsityksistä

TIIVISTELMÄ

Anniina Nuutinen: Huolta vai hysteriaa?: Vertailu eduskuntapuolueiden kannattajakuntien ilmastokäsityksistä
Kandidaatintutkielma
Tampereen yliopisto
Politiikan tutkimuksen tutkinto-ohjelma
Toukokuu 2021

Tutkielmassa vertaillaan nykyisten eduskuntapuolueiden kannattajakuntien käsityksiä ilmastomuutoksesta. Ilmastokäsityksiä tarkastellaan seuraavien aihealueiden kautta: subjektiivinen ilmastotietämys, käsitys ilmastomuutoksen syystä ja käsitys suomalaisten ilmastotekojen merkittävästä ilmastomuutoksen hillinnän kannalta. Koska käsityksillä ilmastomuutoksesta on vaikutusta toteutettavaan ilmastopolitiikkaan, on kansalaisten ilmastokäsitysten kartoittaminen tärkeää.

Tutkielma on kvantitatiivinen ja siinä on käytetty aineistona e2 Tutkimuksen ja Vaasan yliopiston InnoLabin Ilmassa ristivetoa – löytyykö yhteinen ymmärrys? -hankkeen kansalaiskyselyn data-aineistoa. Aineistosta on nostettu ilmastokäsityksiä koskevia kysymyksiä, joita on käytetty selitettävänä muuttujina ja ristiintaulukoitu selitettävän puoluekantamuuttujan kanssa. Tarkastelun kohteena on myös sukupuolen ja iän vaikutus ilmastokäsityksiin.

Tutkielman viitekehys koostuu aiempien tutkimusten tuloksista koskien poliittisille jakolinjoille sijoittumisen vaikutusta ilmastokäsityksiin, puolueiden ilmastoasenteita ja sukupuolen ja iän vaikutusta ilmastokäsityksiin. Aiempien tutkimusten perusteella vasemmisto–oikeisto-ulottuvuudella vasemmalle sijoittuvat ja GAL–TAN-ulottuvuudella GAL-päättyyn sijoittuvat ovat enemmän huolissaan ilmastomuutoksesta ja myös valmiimpia tukemaan ilmastopolitiikkaa ilmaston lämpenemisen hillitsemiseksi. Iän vaikutus ilmastokäsityksiin ei ole yksiselitteinen, mutta sukupuoli vaikuttaa ilmastokäsityksiin siten, että naiset ovat miehiä enemmän huolissaan ilmastomuutoksesta ja valmiimpia tukemaan ilmastopolitiikkaa.

Tutkielman tulokset osoittavat, että puoluekannalla ei ole juurikaan vaikutusta subjektiiviseen ilmastotietämykseen. Sen sijaan puolueiden kannattajien väliltä löytyy suuriakin eroja käsityksessä ilmastomuutoksen syystä ja käsityksessä suomalaisten ilmastotekojen merkittävästä ilmastomuutoksen hillinnän kannalta. Vihreän liiton ja Vasemmistoliiton kannattajat uskovat eduskuntapuolueiden kannattajista kaikista eniten ilmastomuutoksen olevan pääosin ihmisen toiminnan seurausta ja että suomalaisten ilmastoteoilla olisi merkitystä. Vastakkain Vihreän liiton ja Vasemmistoliiton kannattajien kanssa ovat Perussuomalaisten kannattajat, jotka uskovat enemmän ilmastomuutoksen johtuvan luonnollisesta kehityskulusta, eivätkä usko suomalaisten ilmastoteoilla olevan ilmastomuutoksen hillinnän kannalta merkitystä.

Avainsanat: ilmastomuutos, ilmastokäsitys, puolueen kannattaja
Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

Sisällys

1. Johdanto	1
2. Tutkielman viitekehys	3
2.1. Ilmastokäsitykset jakolinjoilla	3
2.2. Puolueiden ja kannattajien ilmastokäsitykset	5
2.3. Sukupuolen ja iän vaikutus ilmastokäsityksiin	8
3. Tavoitteet ja kysymyksenasettelu	10
4. Aineisto ja menetelmä.....	12
5. Analyysi	13
5.1. Käsitukset omasta ilmastotietoudesta	13
5.2. Käsitukset ilmastonmuutoksen syystä	15
5.3. Käsitukset siitä, onko suomalaisten ilmastotoilla merkitystä.....	17
5.4. Sukupuolen ja iän vaikutus puolueiden sisällä	19
6. Johtopäätökset.....	24
LÄHTEET.....	27
LIITTEET	31

1. Johdanto

Tässä tutkielmassa vertailen nykyisten eduskuntapuolueiden kannattajakuntien ilmastokäsityksiä ilmastonmuutokseen liittyen. Eduskuntapuolueita vaalikaudella 2019–2023 ovat Suomen Sosialidemokraattinen Puolue, Perussuomalaiset, Kansallinen Kokoomus, Suomen Keskusta, Vihreä liitto, Vasemmistoliitto, Suomen ruotsalainen kansanpuolue, Suomen Kristillisdemokraatit ja Liike Nyt. Tarkastelen kannattajakuntien ilmastokäsityksiä e2 Tutkimuksen ja Vaasan yliopiston InnoLabin Ilmassa ristivetoa – löytyykö yhteinen ymmärrys? -hankkeen kansalaiskyselyn data-aineiston avulla. Kansalaiskyselyyn vastanneet on jaettu tässä tutkielmassa puolueiden kannattajakuntiin sen mukaan, mitä puoluetta he ovat vastanneet äänestäneensä vuoden 2019 eduskuntavaaleissa. Kannattajakuntien ilmastokäsitysten tarkastelu on tärkeää siksi, että yleisellä mielipiteellä ja toteutettavalla ilmastopolitiikalla on tutkittu olevan yhteys (Vandeweerd, Kerremans & Cohn 2016, 268–288).

Ilmastonmuutoksella voidaan tarkoittaa kaikenlaisia merkittäviä muutoksia ilmastossa, mutta tässä tutkielmassa viitataan sillä käynnissä olevaan ilmaston lämpenemiseen. Maapallon keskilämpötila on jo noussut esiteollisesta ajasta noin yhden celsiusasteen verran. Tutkimusten mukaan keskilämpötila tulee nousemaan useampia asteita 2100-luvulle tultaessa, jos hiilidioksidipäästöjä ei onnistuta pienentämään. Hallitustenvälisen ilmastonmuutospaneelin eli IPCC:n (Intergovernmental Panel of Climate Change) vuonna 2018 julkaistussa raportissa *Global Warming of 1.5°C* kerrotaan vahingoista, joita yli 1,5 celsiusasteen keskilämpötilan nousu toisi mukanaan. Yli 1,5°C keskilämpötilan nousun välttämiseksi on hiilidioksidipäästöjä onnistuttava karsimaan runsaasti, ja sen lisäksi hiilidioksidia on pystyttävä poistamaan ilmakehästä. Jo väliaikainen 1,5°C keskilämpötilan nousu aiheuttaisi paljon vahinkoa, josta osa tulisi olemaan pysyvää. (IPCC 2018a.)

IPCC julkaisi loppuvuodesta 2018 poliittisille päätöksentekijöille raportin, jossa kerrottiin maapallon keskilämpötilan nousun rajoittamisen tärkeydestä. Keskilämpötilan nousun rajoittaminen 1,5 celsiusasteeseen vaikuttaisi vähemmän vahingoittavasti esimerkiksi biodiversiteettiin ja ekosysteemeihin kuin jos maapallon keskilämpötila pääsisi nousemaan kaksi celsiusastetta, jota on aiemmin pidetty kriittisenä rajana. Raportin mukaan maapallon keskilämpötila nousisi nykytilanteeseen verrattuna 1,5 celsiusastetta vuosien 2030 ja 2052 välillä. Ilmaston lämpenemisen rajoittaminen 1,5 celsiusasteeseen vaatii paljon suuria toimenpiteitä ja muutoksia erityisesti hiilidioksidipäästöjen vähentämiseksi. (IPCC 2018b.)

Raportin myötä ilmaston lämpeneminen nousi kansainvälisesti hyvin merkittävästi esille julkisessa keskustelussa ja erityisesti nuoret näyttivät ilmastohuolensa. Suomessakin tuhannet nuoret osallistuivat keväällä 2019 ilmastoaktivisti Greta Thunbergin innoittamaan kansainväliseen koululakkoon ja ilmastomarssiin (Seppälä & Hevonoja 2019). Ilmastonmuutos ja sen torjuminen nousi suuresti esille myös vaaliteemana vuoden 2019 eduskuntavaaleissa näkyen esimerkiksi vaalikonekysymyksissä ja puolueiden vaalikampanjoissa (ks. esim. Tiihonen & Vadén 2019).

IPCC:n raportin vaikutus ja ilmastoteeman vahva läsnäolo vuoden 2019 eduskuntavaaleissa on nähtävissä myös puolueiden eduskuntavaaliohjelmissa. Ilmastopolitiikka oli ainakin jollain tavalla mainittu kaikkien puolueiden vaaliohjelmissa. Joko IPCC:n raportti suoraan, tai keskilämpötilan nousun rajoittaminen nykytilasta 1,5 celsiusasteeseen oli mainittu SDP:n (2019, 24), Vihreiden¹ (2019), Vasemmistoliiton (2019, 18) ja RKP:n (2019) vaaliohjelmissa. Perussuomalaisen vaaliohjelma erottui muiden puolueiden vaaliohjelmissa siten, että siinä käsiteltiin ilmastonmuutokseen liittyviä toimia erittäin kriittiseen sävyyn. Muiden puolueiden suhtautuminen Suomessa tehtäviin ilmastotoimiin on vuoden 2019 eduskuntavaaliohjelmien perusteella myönteinen.

Perussuomalaisen mielipiteet ilmastonmuutoksen torjunnasta erottuivat vaalien alla muista puolueista. Perussuomalaisen puheenjohtaja Jussi Halla-aho esitti ennen eduskuntavaaleja Ylen vaalitentissä ilmastohuolen sijaan huolensa ilmastohysterian lietsomisesta (Tikkala 2019). Perussuomalaisen eduskuntavaaliohjelman mukaan ilmastotoimet ja päästöjen vähentäminen pitäisi kohdistaa sinne, missä saastutetaan eniten, ja että ”itseruoskintaan ja moraaliposeeraukseen perustuva ilmastopolitiikka” nostaa Suomessa teollisuuden ja elämisen kustannuksia, ja hankaloittaa työpaikkojen pysymistä Suomessa (Perussuomalaiset 2019, 7).

Ilmastoteeman suuresta esilläolosta huolimatta suomalaisten valmius tehdä ilmastotoimia omassa arjessa ei ole kuitenkaan lisääntynyt. EVA:n eli Elinkeinoelämän Valtuuskunnan Arvo- ja asennetutkimuksen mukaan vuonna 1992 suomalaisista 75 prosenttia oli valmis tinkimään omasta elintasostaan saaste- ja ympäristöongelmien vähentämiseksi. Vastaava luku vuonna 2009 oli 67 prosenttia ja alkuvuodesta 2019 tehdyssä kyselyssä enää vain 55 prosenttia. (Metelinen 2019, 1–2.)

¹ Suositus on, että puolueiden epäviralliset nimet kirjoitettaisiin pienellä alkukirjaimella (Kielitoimiston ohjepankki 2021). Kirjoitan tutkielmassa puolueiden nimet kuitenkin aina isolla alkukirjaimella viitatessani puolueorganisaatioon, jotta puolueet erottuisivat paremmin puolueiden kannattajista, jotka kirjoitetaan pienellä alkukirjaimella.

EIP:n eli Euroopan investointipankin ilmastokyselyn mukaan 69 prosenttia eurooppalaisista on sitä mieltä, että ihmisen omalla toiminnalla on vaikutusta ilmastonmuutoksen torjuntaan. Suomalaisista näin ajattelee 60 prosenttia. (EIP 2020, 16.) EIP:n ilmastokyselyssä myös selvisi, että 59 prosenttia suomalaisista olisi valmiimpia ilmastotekoihin, jos ympäristöystävällisyys olisi palveluiden ja infrastruktuurin kannalta tehty ihmisille helpommaksi. Samaten 59 prosenttia suomalaisista olisi valmiimpia ilmastotekoihin, jos niitä tuettaisiin erilaisilla tuilla ja veronkevennyksillä. (Mt., 69.)

2. Tutkielman viitekehys

2.1. Ilmastokäsitykset jakolinjoilla

Puolueen ja kannattajien sijoittumisella erilaisille jakolinjoille on vaikutusta puolueen ja sen kannattajien ilmastokäsityksiin. Jakolinjoille sijoittuminen kertoo erilaisista arvoista ja vaikuttaa näin ilmastoasenteisiin. Tässä tutkielmassa tarkastelemani jakolinjat ovat sosioekonominen vasemmisto–oikeisto-ulottuvuus ja sosiokulttuurinen GAL–TAN-ulottuvuus.

Vasemmisto–oikeisto-ulottuvuus kuvastaa puolueiden sosioekonomista vastakkainasettelua. Tällä ulottuvuudella enemmän vasemmalle sijoittuvien puolueiden suhtautuminen julkiseen sektoriin ja sen vahvaan rooliin yhteiskunnassa on myönteisempi kuin oikealle sijoittuvilla puolueilla. Oikealle sijoittuvat puolueet kannattavat julkisen sektorin sijaan enemmän vapaata markkinataloutta ja korostavat yritysten merkitystä. (Paloheimo & Raunio 2008, 12.) Puolueiden sijoittuminen vasemmisto–oikeisto-ulottuvuudelle ei ole kuitenkaan yksiselitteistä. Sitä voidaan tarkastella esimerkiksi sen kautta, miten puolueet tai niiden kannattajat itse sijoittaisivat itsensä. Esimerkiksi eduskunnan istumajärjestys kertoo siitä, miten puolueet itse itsensä sijoittavat. Puolueet voidaan sijoittaa vasemmisto–oikeisto-ulottuvuudelle myös sen perusteella, minkälaisia kantoja puolueella tai sen kannattajilla on erilaisiin politiikan asiakysymyksiin. (Paloheimo 2008, 38.)

Vuoden 2019 eduskuntavaalitutkimuksessa on käytetty puolueiden sijoittamiseen vasemmisto–oikeisto-ulottuvuudelle näitä kahta yllä mainittua tapaa. Vaalitutkimukseen vastanneet ovat sijoittaneet itsensä vasemmisto–oikeisto-ulottuvuudelle asettamalla itsensä arvoille 0–10, nollan tarkoittaessa vasenta ja kymmenen oikeaa. Tulosten perusteella keskeltä oikealle itsensä sijoittaneet ovat äänestäneet todennäköisimmin Kokoomusta, Kristillisdemokraatteja, RKP:tä, Perussuomalaisia ja Keskustaa.

Itsensä keskeltä vasemmalle sijoittaneet ovat äänestäneet todennäköisimmin Vasemmistoliittoa, SDP:tä ja Vihreitä. (Suuronen, Grönlund & Sirén 2020, 271–273.) Eduskunnan nykyinen istumajärjestys vasemmalta oikealle on Vasemmistoliitto, SDP, Vihreät, Keskusta, Liike Nyt, RKP, Kristillisdemokraatit, Kokoomus ja Perussuomalaiset (Eduskunta 2021). Perussuomalaisten istumapaikka siirrettiin vuonna 2019 Vihreiden ja Keskustan välistä oikeaan laitaan, jota puolue kuitenkin vastusti (PTK 4/2019). Puhemiesneuvoston pöytäkirjan mukaan kyseinen istumajärjestys ei määritteli puolueiden paikkaa poliittisella kentällä, vaan pohjautuu istumajärjestykseen Euroopan parlamentissa ja Pohjoismaiden neuvostossa (PmNP 2/2019). Eduskuntavaalitutkimuksen perusteella puolue kuitenkin sijoittuu oikealle, joten sitä voidaan pitää oikeistopuolueena.

Vasemmisto–oikeisto-ulottuvuuden vaikutus ilmastokäsityksiin on todettu esimerkiksi eurobarometrienn dataa tutkittaessa. Länsi-Euroopassa vasemmisto–oikeisto-ulottuvuudella vasemmalla olevat uskovat oikealla olevia enemmän, että antropogeeninen, eli ihmisen toiminnasta johtuva ilmastonmuutos on vakava ongelma. Vasemmalla olevat tukevat myös enemmän kasvihuonepäästöjen vähentämistä. Oikealla olevien niin sanottua vastarintaa on perusteltu esimerkiksi sillä, että he pelkäävät ilmastonmuutoksen torjunnan vaikuttavan negatiivisesti yksityisomistukseen, lisäävän valtion roolia markkinataloudessa ja heikentävän kansallista itsemääräämisoikeutta. (McCright, Dunlap & Marquart-Pyatt 2016, 348–350.)

Sosioekonomisen vasemmisto–oikeisto-ulottuvuuden rinnalle on 2000-luvulla muodostettu sosiokulttuurinen jakolinja, jota kutsutaan GAL–TAN-ulottuvuudeksi. GAL–TAN muodostuu sanoista vihreä, vaihtoehtoinen, liberaali – traditionaalinen, autoritäärinen, nationalistinen (Green-Alternative-Libertarian/Traditional-Authoritarian-Nationals). GAL-pääty siis kuvaa viherliberaaleja arvoja, ja TAN-päädystä kannatetaan enemmän perinteisiä tai konservatiivisia arvoja. (Hooghe, Marks & Wilson 2002.)

Suomessa eduskuntapuolueiden kannattajista GAL–TAN-ulottuvuuden viherliberaaliin GAL-päättyyn sijoittuvat Vihreiden ja Vasemmistoliiton kannattajat. Heidän jälkeensä kolmanneksi liberaaleimpia ovat RKP:n kannattajat. GAL–TAN-ulottuvuuden keskiosaan taas sijoittuvat SDP:n, Keskustan ja Kokoomuksen kannattajat. Konservatiivisesta TAN-päädystä löytyvät Kristillisdemokraattien ja Perussuomalaisten kannattajat Perussuomalaisten kannattajien ollessa arvoiltaan kaikkein eniten TAN-päädystä. (Isotalo, Söderlund & Åsa von Schoultz 2020, 297–299.)

Vuonna 2013 yhdysvaltalaisille, kiinalaisille ja saksalaisille tehdyn kyselytutkimuksen mukaan sosioekonomista, eli vasemmisto–oikeisto-ulottuvuutta paremmin ilmastonmuutokseen liittyviin asenteisiin vaikuttaa sosiokulttuurinen ulottuvuus. Tutkimuksen mukaan vihreät arvot vaikuttavat ilmastonmuutokseen liittyviin asenteisiin enemmän kuin poliittiset suuntautumiset. Liberaalit uskovat konservatiiveja todennäköisemmin ilmastonmuutokseen, sillä vihreät arvot liittyvät liberaaliin suhtautumiseen. Konservatiivit Yhdysvalloissa ja Saksassa ovat vähemmän halukkaita tukemaan julkisesti rahoitettua ilmastopolitiikkaa. (Ziegler 2013.) McCrightin ja Dunlapin (2011) mukaan konservatiiveilla, erityisesti valkoisilla konservatiivimiehillä, on vahva taipumus järjestelmän oikeuttamiselle, jonka seurauksena he puolustavat vallitsevaa tilannetta kieltämällä ilmastonmuutoksen kaltaiset ongelmat, sillä ne voivat uhata järjestelmän toimintaa.

2.2. Puolueiden ja kannattajien ilmastokäsitykset

Puolueiden ilmastokäsityksiä voi tarkastella esimerkiksi puolueiden periaateohjelmien kautta. Periaateohjelmissa luonnonsuojelun nostivat ensimmäisen kerran esille RKP vuonna 1964 ja Keskusta vuonna 1968. Vuonna 2007 voimassa olevissa puolueiden periaateohjelmissä kestävä kehitys ja luonnonsuojelu olivat eniten esillä Vihreillä ja Keskustalla ja vähiten Perussuomalaisilla. Näiden välissä järjestys oli Vasemmistoliitto, RKP ja Kristillisdemokraatit, Kokoomus ja SDP. (Paloheimo 2008, 51–52.)

Puolueiden periaateohjelmien antama kuva ilmastokäsityksistä ei kuitenkaan ollut linjassa puolueiden kannattajakuntien käsitysten kanssa vuoden 2007 eduskuntavaalitutkimuksen perusteella. Vuoden 2007 eduskuntavaalitutkimuksessa ilmastonmuutoksen hillitseminen ja luonnonsuojelu olivat Vihreiden kannattajille tärkeämpiä asiakysymyksiä kuin muiden puolueiden kannattajille. Keskustan kohdalla periaateohjelma ja kannattajakunnan ilmastokäsitykset olivat eniten ristiriidassa keskenään, sillä heidän kohdallaan ympäristöasiat eivät olleet tärkeitä puoluetta valittaessa, vaikka ne periaateohjelmassa olivatkin runsaasti esillä. Keskustan kannattajakunnan jopa kielteistä suhtautumista ympäristönsuojeluun on perusteltu sillä, että ympäristönsuojelu on vaikuttanut negatiivisesti yksityisten maanomistajien itsemääräämisoikeuteen maansa käytön suhteen. (Mt.)

Ylen alkuvuodesta 2019 puolueille tekemässä ilmastokyselyssä selvisi, että puolueista SDP, Vihreät, Vasemmistoliitto ja RKP haluaisivat, että Suomi olisi edelläkävijä ilmastopolitiikassa. Näiden

puolueiden mielestä Suomen tulisi leikata päästöjä vuoteen 2030 mennessä vähintään 55 prosenttia vuoden 1990 tasoon verrattuna, vaikka Euroopan unionin jäsenmaat eivät pääsisikään asiasta sopuun. Eri mieltä tarkastelun kohteena olevista puolueista olivat Perussuomalaiset, Keskusta, Kristillisdemokraatit ja Kokoomus. Puolueista Vasemmistoliiton, SDP:n, Vihreiden, RKP:n ja Kokoomuksen mielestä vaalikaudella 2019–2023 tulisi tehdä päätös ilmastolle haitallisten tukien poistamisesta. (Koivisto & Koistinen 2019.)

Vihreiden ja Vasemmistoliiton ilmastotavoitteet vaikuttavat Ylen ilmastokyselyn perusteella olevan puolueista tiukimmat. Vain Vihreät ja Vasemmistoliitto olivat sitä mieltä, että fossiilisten lämmitys- ja liikennepolttoaineiden verotusta olisi selvästi korotettava vaalikaudella 2019–2023, vaikka liikenteen aiheuttamat kasvihuonepäästöt ovatkin viidesosa Suomen kasvihuonepäästöistä. Vihreät ja Vasemmistoliitto olivat ainoina puolueina myös sitä mieltä, että Suomen pitäisi Ruotsin tavoin kieltää uusien bensa- ja dieselkäyttöisten henkilöautojen myyminen vuoteen 2030 mennessä. Puolueista Vihreiden, Vasemmistoliiton ja SDP:n mielestä punaisen lihan ja maitotuotteiden kulutusta tulisi vähentää valtiovallan poliittisin toimin. Turpeen energiakäytön kieltämistä vuoteen 2035 mennessä kannattivat Vihreät, Vasemmistoliitto, SDP ja Kokoomus. (Mt.)

Ilmaston lämpenemisen hillitsemiseksi on hiilidioksidipäästöjä vähennettävä huomattavasti. Hiilineutraaliuden saavuttamisen suhteen oli puolueiden vuoden 2019 eduskuntavaaliohjelmissa kuitenkin suuriakin eroja. Hiilineutraaliudella tarkoitetaan sitä, että kasvihuonekaasuja tuotetaan vain sen verran kuin niitä pystytään sitomaan (Berninger 2012, 17). Tässä kaikista kunnianhimoisimmat tavoitteet ovat Vasemmistoliitolla, jonka eduskuntavaaliohjelmassa (2019, 18) puhutaan jo hiilinegatiivisuudesta, jota tavoitellaan 2030-luvun alkuun mennessä. Hiilinegatiivisuus tarkoittaa tilannetta, jossa hiilineutraaliuden saavuttamisen jälkeen hiiltä vielä poistettaisiin ilmakehästä (Berninger 2012, 19–20). Vihreiden eduskuntavaaliohjelmassa (2019) tavoitellaan hiilineutraaliutta vuonna 2030. SDP:ssä (2019, 26) ja RKP:ssä (2019) tavoitellaan sitä, että Suomi olisi hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä. Keskustan (2019, 17) eduskuntavaaliohjelmassa on hiilineutraaliuden tavoitteena viimeistään vuosi 2045.

Muiden eduskuntapuolueiden vaaliohjelmissa selkeää hiilineutraaliustavoitetta ei löytynyt. Ympäristölle haitallisiin päästöihin liittyviä vähennystavoitteita löytyi kuitenkin myös Kokoomuksen (2019), Kristillisdemokraattien (2019) ja Liike Nyt:in (2019) eduskuntavaaliohjelmissa. Ainoa eduskuntapuolue, jonka vuoden 2019 eduskuntavaaliohjelma ei löydy Suomeen kohdistuvia

päästöjen vähennystavoitteita on siis Perussuomalaiset (2019, 7), jonka mukaan Suomessa ei pidä toteuttaa päästövähennyksiä tiukemmin kuin Euroopan unionissa on sovittu.

Puolueiden kannattajakuntien ilmastoasenteita on kartoitettu vuoden 2019 eduskuntavaalitutkimuksessa. Vaalitutkimuksen mukaan puolueiden kannattajista myönteisimmin ympäristöystävällisyyteen suhtautuvat Vihreiden ja Vasemmistoliiton kannattajat ja kielteisimmin Perussuomalaisten kannattajat. Vihreiden kannattajista 88 prosenttia ja Vasemmistoliiton kannattajista 78 prosenttia kannattaa ympäristöystävällisempää Suomea, vaikka se tapahtuisikin talouskasvun kustannuksella. Perussuomalaisten kannattajista tätä kannattaa vain 30 prosenttia. (Suuronen et al. 2020, 276–278.) Myös EVA:n tutkimuksen mukaan Vihreiden kannattajista jopa 88 prosenttia ja Vasemmistoliiton kannattajista 76 prosenttia olisi saaste- ja ympäristöongelmien vähentämiseksi valmis tinkimään elintasostaan, Perussuomalaisten kannattajista ainoastaan 33 prosenttia (Metelinen 2019, 3–4).

Vuoden 2019 eduskuntavaalitutkimuksen mukaan Vihreitä äänestäneistä melkein puolet nimesi ympäristöä ja ilmastonmuutoksen hillintää koskevat kysymykset tärkeimmäksi asiakysymykseksi vuoden 2019 eduskuntavaaleissa. Vasemmistoliittoa äänestäneistä ympäristöä ja ilmastonmuutoksen hillintää koskevat asiakysymykset nimesivät tärkeimmäksi 16 prosenttia. Muiden puolueiden äänestäjien keskuudessa nämä kysymykset olivat tärkeimpiä vain alle 10 prosentilla. (Borg & Paloheimo 2020, 158.)

Ilmassa ristivetoa – löytyykö yhteinen ymmärrys? -hankkeessa kysyttiin osallistujilta heidän päähuoliaan ilmastonmuutokseen liittyen. Kaikkien muiden eduskuntapuolueiden paitsi Perussuomalaisten kannattajien päähuolia olivat biodiversiteettiin, tuleviin sukupolviin ja haavoittuvaisimmille alueille kohdistuvat ilmastonmuutoksen seuraukset. Perussuomalaisten kannattajien päähuoli ilmastonmuutoksen suhteen on se, että se lisäisi pakolaisuutta. Vaikka Perussuomalaisten kannattajia lukuun ottamatta kaikkien eduskuntapuolueiden kannattajat ovatkin edellä mainituista asioista huolissaan, niin ilmastotekoja velvollisuutena pitävät kuitenkin ainoastaan Vihreiden, Vasemmistoliiton ja SDP:n kannattajat. (Lehtonen, Niemi, Perälä, Pitkänen & Westinen 2020, 97–98.)

2.3. Sukupuolen ja iän vaikutus ilmastokäsityksiin

Useat tutkimukset osoittavat, että sukupuoli vaikuttaa ilmastokäsityksiin. Esimerkiksi ilmastotietouden on tutkittu olevan naisten keskuudessa vahvempaa. Yhdysvalloissa tehdyssä tutkimuksessa, johon on kerätty kyselydataa kahdeksalta vuodelta, on todettu, että naisilla on enemmän tietoutta ilmastonmuutoksesta kuin miehillä. Tutkimuksen mukaan miehet kuitenkin arvioivat oman ilmastotietoutensa todellisuutta korkeammaksi ja naiset omansa heikommaksi. Tutkimus myös osoittaa, että naiset ovat ilmastonmuutoksesta enemmän huolissaan kuin miehet. (McCright 2010, 72–79.) Toisena esimerkkinä toinen Yhdysvalloissa tehty kyselytutkimus osoittaa, että naiset näkevät ilmastonmuutoksen suurempana uhkana kuin miehet, ja ovat myös miehiä valmiimpia tukemaan ilmastopolitiikkaa ilmaston lämpenemisen hillitsemiseksi (Leiserowitz 2006, 57–58).

Sukupuolten erot ilmastokäsityksissä on havaittu myös Suomessa tehdyissä tutkimuksissa. EVA:n tutkimuksen mukaan miehistä 48 prosenttia on sitä mieltä, ettei Suomessa voida tehdä paljoakaan ilmaston hyväksi, naisista tätä mieltä on 35 prosenttia (Metelinen 2019, 9). Vastaavia prosentteja on havaittavissa myös Ilmassa ristivetoa – löytyykö yhteinen ymmärrys? -hankkeen tuloksista. Miehistä yli puolet ajattelee, ettei suomalaisten ilmastoteoilla ole merkitystä, kun taas naisista näin uskoo vain alle kolmasosa. (Lehtonen et al. 2020, 99.)

Vuoden 2019 eduskuntavaalitutkimus osoittaa, että puolueiden sukupuolijakaumat eivät ole tasaiset. Perussuomalaisten kannattajakunnassa on enemmän miehiä kuin naisia, ja Vihreiden, SDP:n ja Kristillisdemokraattien kannattajakunnissa on enemmän naisia kuin miehiä. Muiden puolueiden kannattajakunnissa ei juurikaan ole havaittavissa suuria eroja sukupuolijakaumassa. Tutkimuksessa ei kuitenkaan tarkasteltu Liike Nyt:in kannattajakuntaa. (Suuronen et al. 2020, 262.) Liike Nyt:in kannattajakunnassa on Ilmassa ristivetoa -hankkeen kansalaiskyselyyn vastanneista enemmän miehiä kuin naisia. Kansalaiskyselyyn vastanneissa Kokoomuksen kannattajissa on enemmän miehiä, ja Vasemmistoliiton kannattajissa enemmän naisia. SDP:n kannattajissa on melkein yhtä paljon naisia ja miehiä. Muutoin puolueiden kannattajakuntien sukupuolijakaumat kansalaiskyselyssä ovat linjassa eduskuntavaalitutkimukseen vastanneiden kanssa. Kansalaiskyselyyn vastanneiden sukupuolijakauma puolueittain ovat nähtävissä liitteessä 2.

Vaikka erityisesti eduskuntavaalien alla nuorten ilmastohuoli korostui, eivät kaikki tutkimustulokset kuitenkaan ole aina osoittaneet, että nuoremmat ikäluokat olisivat sen enempää huolissaan ilmastonmuutoksesta kuin vanhemmatkaan ikäluokat. Esimerkiksi Ilmassa ristivetoa – löytyykö

yhteinen ymmärrys? -hankkeessa ei havaittu, että iällä olisi suurta vaikutusta käsityksissä ilmastonmuutoksen syystä tai näkemyksessä suomalaisten ilmastotekojen merkittävydestä (Lehtonen et al. 2020, 100). Myöskään ilmastoskeptismiä tutkittaessa ei ole havaittu, että iällä olisi siihen juurikaan vaikutusta (Tranter & Booth 2015, 157–161).

World Values -tutkimusten vanhemmista datoista on havaittu, että nuoret ovat jopa välinpitämättömämpiä ilmaston ja ympäristön suhteen kuin vanhemmat ikäluokat. Esimerkiksi tutkimuksessa vuosien 2005–2009 World Values -tutkimusten datasta on havaittu 30–60-vuotiaiden olevan enemmän huolissaan ilmastonmuutoksesta kuin tätä nuoremmat tai vanhemmat (Kvaløy, Finseraas & Listhaug 2012, 14–18). Vuosien 1981–2005 World Values -tutkimusten dataa suomalaisten osalta tutkittaessa on havaittu, että alle 35-vuotiaiden arvostus ympäristöä kohtaan on kaikista matalinta, kun taas 50–64-vuotiaiden keskuudessa ympäristön arvostus on kaikista korkeinta (Suhonen 2007, 31–33).

Nuorten ilmastotietouden on kuitenkin tutkittu olevan vahvempaa kuin vanhemmilla ikäluokilla (McCright 2010, 77). Tutkimustuloksista löytyy näyttöä myös sille, että nuoremmat ikäluokat olisivat valmiimpia tekemään ja tukemaan ilmastotekoja. Esimerkiksi EVA:n tutkimuksen mukaan noin puolet yli 65-vuotiaista uskoo, että Suomessa ei voida tehdä paljoakaan ilmaston hyväksi, kun taas 18–25-vuotiaista näin ajattelee vain alle kolmannes. Samaten melkein puolet 18–25-vuotiaista pitää mahdollisena yksityisautoilusta luopumista päästöjen vähentämiseksi, mutta yli 65-vuotiaista enää vain alle viidennes. (Metelinen 2019, 6–9.) EIP:n kansalaiskyselyn mukaan 15–29-vuotiaat vanhempia ikäluokkia todennäköisemmin kävelevät, pyöräilevät tai käyttävät julkista liikennettä säännöllisesti päivittäisillä matkoillaan ilmastonmuutoksen hillinnän edistämiseksi (EIP 2020, 34).

Vuoden 2019 eduskuntavaalitutkimuksen tulokset heijastelevat sitä, että nuoret pitävät vaaleihin liittyen vanhempia ikäluokkia enemmän ympäristöön ja ilmastonmuutokseen liittyviä asioita tärkeinä. Nuorimmat vastaajat, eli 18–24-vuotiaat nimesivät muita ikäryhmiä enemmän tärkeimmäksi asiakysymykseksi ympäristöä ja ilmastonmuutoksen hillintää koskevat asiat, kun heiltä kysyttiin tärkeimpiä asiakysymyksiä vuoden 2019 eduskuntavaaleissa. (Borg & Paloheimo 2020, 156.)

Vuoden 2019 eduskuntavaalitutkimuksen mukaan nuoret äänestäjät äänestävät todennäköisimmin Kokoomusta, Perussuomalaisia ja Vihreitä. Perussuomalaisten äänestäjissä oli eniten myös 25–34-vuotiaita ja 55–64-vuotiaita. Yli 55-vuotiaat taas äänestävät tavallisimmin Perussuomalaisten lisäksi

SDP:tä ja Keskustaa. (Suuronen et al. 2020, 263–264.) Kansalaiskyselyyn vastanneiden ikäjakauma puolueittain on nähtävissä liitteessä 3.

3. Tavoitteet ja kysymyksenasettelu

Tutkielmani tavoitteena on selvittää, millä tavalla puoluekanta vaikuttaa kansalaisten ilmastokäsityksiin. Tutkimuskysymyksenäni on, miten eduskuntapuolueiden kannattajakuntien ilmastokäsitykset eroavat toisistaan. Tarkastelen myös sukupuolen ja iän vaikutusta ilmastokäsityksiin puolueiden sisällä. Tarkastelen ilmastokäsityksiä seuraavien kysymysten kautta:

Kuinka paljon eri puolueiden kannattajakunnat kokevat tietävänsä ilmastonmuutoksesta?

Mistä ilmastonmuutos eri puolueiden kannattajakuntien mielestä johtuu?

Millaisia eroja eri puolueiden kannattajakuntien välillä on liittyen käsitykseen siitä, onko suomalaisten ilmastotoilla merkitystä ilmastonmuutoksen hillitsemisen kannalta?

Valitsin kysymykset ilmastokäsitysten tarkasteluun sillä perusteella, että ne osoittavat ilmastokäsityksistä eri puolia, mutta myös siksi, että on kiinnostavaa tarkastella niiden yhteyttä toisiinsa. Subjektiviivisen ilmastotietouden päätin ottaa mukaan siksi, että haluan selvittää vaikuttaako käsitys omasta ilmastotietoudesta käsityksiin ilmastonmuutoksen syystä tai Suomessa tehtävien ilmastotoimien merkityksestä. EVA:n tutkimuksen mukaan 52 prosenttia suomalaisista on huolissaan tekojensa vaikutuksesta ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi, sillä siitä ei ole saatavilla riittävästi selkeää tietoa (Metelinen 2019, 7).

Käsityksen ilmastonmuutoksen syystä päätin ottaa mukaan siksi, että uskon sillä olevan vaikutusta siihen, kuinka tärkeinä ilmastotoimet nähdään. Jos ei usko ilmastonmuutoksen johtuvan ihmisen toiminnasta, niin voisi ajatella, ettei silloin myöskään suhtautuisi kovin suopeasti esimerkiksi ihmisten arkeen vaikuttaviin päästövähennyksiin. Tarkastelen myös sitä, onko käsityksillä ilmastonmuutoksen syistä vaikutusta siihen, uskotaanko Suomessa tehtävillä ilmastotoimilla olevan merkitystä ilmastonmuutoksen hillitsemisen kannalta.

Tarkastelen käsitystä suomalaisten ilmastotekojen vaikutuksesta ilmastonmuutoksen hillintään sen vuoksi, että uskon sen vaikuttavan siihen, kuinka paljon itse on valmis tekemään ja tukemaan ilmastotekoja. Ilmassa ristivetoa – Löytyykö yhteinen ymmärrys? -hankkeessa huomattiin kansalaisia

ja päättäjiä huolestuttavan se, että Suomessa tehtävät teot ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi menevät hukkaan, sillä muualla ei tehdä asian eteen tarpeeksi. Myös henkilökohtaiset ja kunnan tekemät ilmastotoimet nähtiin kokonaiskuvan kannalta vähäisiksi. Nämä vaikuttavat negatiivisesti motivaatioon tehdä ja tukea ilmastotekoja. (Lehtonen et al. 2020, 7.) Myös EVA:n tutkimuksessa esitettiin väittämä, jonka mukaan Suomessa ei voitaisi tehdä paljoakaan ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi, sillä ilmastoon koetaan vaikuttavan enemmän muiden maiden toiminta. Väittämän kanssa samaa mieltä oli 42 prosenttia ja eri mieltä 47 prosenttia vastaajista. (Metelinen 2019, 7–8.)

Pääoletuksena on, että Perussuomalaisten ja Liike Nyt:in kannattajat uskovat tietävänsä ilmastonmuutoksesta vähän enemmän kuin muiden eduskuntapuolueiden kannattajat. Näiden puolueiden kannattajakunnissa on enemmän miehiä kuin naisia, ja sukupuolen on tutkittu vaikuttavan subjektiiviseen ilmastotietouteen siten, että miehet kokevat tietävänsä ilmastonmuutoksesta enemmän. En kuitenkaan oleta, että eduskuntapuolueiden kannattajakuntien välillä olisi tämän kysymyksen kohdalla havaittavissa kovinkaan suuria eroja.

Käsityksissä ilmastonmuutoksen syystä pääoletuksena on, että Vihreiden ja Vasemmistoliiton kannattajakunnat uskovat eniten syyn olevan ihmisen toiminnassa, sillä nämä puolueet ajavat kaikista tiukinta ilmastopolitiikkaa ja päästöjen vähentämistä. Oletuksena on myös se, että Perussuomalaisten kannattajat uskovat ilmastonmuutoksen johtuvan enemmän luonnollisesta kehityskulusta kuin ihmisen toiminnasta. Perussuomalaisten puheenjohtaja Jussi Halla-aho kertoi vasta vuonna 2020 Perussuomalaisten uskovan ilmaston lämpenemiseen ja siihen, että ihmisen toiminnalla on siihen vaikutusta (Perussuomalaiset 2020).

Suomalaisten ilmastotekojen merkitsevyyttä koskevien käsitysten osalta pääoletus on se, että Vihreiden ja Vasemmistoliiton kannattajat uskovat vahvimmin siihen, että suomalaisten teoilla on ilmastonmuutoksen hillinnän kannalta merkitystä. Perussuomalaisten kannattajien voidaan puolestaan olettaa uskovan, että suomalaisten teoilla ei ole merkitystä. Perussuomalaiset ovat kuuluttaneet sitä, että ilmastotoimet olisi kohdistettava kaikista eniten saastuttaville alueille, ja puolue on myös kritisoinut Suomessa tehtävää ilmastopolitiikkaa ja päästövähennyksiä. Tästä syystä en oleta heidän kannattajiensa pitävän Suomessa tehtäviä ilmastotekoja kovinkaan merkityksellisinä. EVA:n kyselyn mukaan Perussuomalaisten kannattajista 82 prosenttia on sitä mieltä, että Suomessa ei voida tehdä paljoa ilmastonmuutoksen hillitsemisen eteen, sillä muiden maiden vaikutus on suurempi. Vihreiden kannattajista 83 prosenttia ja Vasemmistoliiton kannattajista 65 prosenttia oli vastakkaista mieltä. (Metelinen 2019, 8–9.) Perussuomalaisten käsityksestä suomalaisten ilmastotekojen vaikutukseen

ilmastonmuutoksen hillinnässä kertoo myös se, että Perussuomalaisten puheenjohtaja Jussi Halla-aho on sanonut, että ”Vaikka suomalaiset lopettaisivat hengittämisen ja katoaisivat maan päältä, niin sillä ei ole ilmakehän kannalta mitään merkitystä” (Halla-aho 2020).

4. Aineisto ja menetelmä

Käytän tutkielmassani aineistona e2 Tutkimuksen ja Vaasan yliopiston Innolabin Ilmassa ristivetoa – Löytyykö yhteinen ymmärrys? -hankkeen kansalaiskyselyn data-aineistoa. Hankkeen tavoitteena on ollut etsiä yhteistä yhteiskunnallista ymmärrystä ja lisätä luottamusta, jotta saataisiin aikaan toimivaa ilmastopolitiikkaa. Hankkeessa on tutkittu sekä kansalaisten että suuryritysten johtajien ja poliittisten päätöksentekijöiden ilmastonmuutosta koskevia käsityksiä, tietotasoa, asenne-eroja ja motivaatiotekijöitä. (Lehtonen et al. 2020.) Käytän tutkielmassani kuitenkin vain kansalaisia koskevaa dataa. Kansalaiskyselyn data-aineisto on kerätty Taloustutkimuksen internetpaneelissa alkuvuodesta 2020, ja siihen on vastannut 4040 henkilöä. Aineisto on painotettu väestöä vastaavaksi iän, sukupuolen ja asuinpaikan mukaan. (Heikkilä, Niemi, Lehtonen, Perälä, Pitkänen & Westinen 2020.)

Koska kansalaisia koskeva data-aineisto on niin suuri, se soveltuu hyvin puolueiden kannattajakuntien välisten erojen tarkasteluun. Tarkastelen tutkimuskysymyksiäni puolueiden kannattajakuntien ilmastokäsitysten eroista kolmen kansalaiskyselyn kysymyksen tai väittämän kautta (mt.):

Ilmastonmuutos johtuu...?

- a) Täysin ihmisen toiminnasta
- b) Pääosin ihmisen toiminnasta, osin luonnollisesta kehityskulusta
- c) Osin ihmisen toiminnasta, pääosin luonnollisesta kehityskulusta
- d) Täysin luonnollisesta kehityskulusta
- e) Ilmasto ei muutu lainkaan
- f) En osaa sanoa

Suomalaisten teot ovat merkityksettömiä ilmastonmuutoksen hillinnän kannalta.

- a) Täysin samaa mieltä
- b) Jokseenkin samaa mieltä
- c) Jokseenkin eri mieltä
- d) Täysin eri mieltä
- e) En osaa sanoa

Kuinka paljon koet tietäväsi ilmastonmuutoksesta?

- a) Paljon
- b) Jonkin verran
- c) Vähän
- d) En lainkaan
- e) En osaa sanoa

Tutkielma on kvantitatiivinen ja käytän datan tarkasteluun SPSS-tilasto-ohjelmaa. Käytän edellä lueteltuja kysymyksiä ja väittämää selitettävänä muuttujina ja ristiintaulukoin niitä selittävän puoluekantamuuttujan kanssa. Selittävänä puoluekantamuuttujana käytän kyselyyn vastanneiden ilmoittamaa puoluekantaa, eli äänestettyä puoluetta vuoden 2019 eduskuntavaaleissa². Tarkastelen selittävien ja selitettävien muuttujien yhteisvaihtelua ristiintaulukoinnin ja korrelaatiotarkastelun avulla. Käytän tarkastelussa selittävinä muuttujina puoluekannan lisäksi myös vastaajien sukupuolta ja ikää. Olen uudelleenluokitellut muuttujia ristiintaulukointeja varten, sillä muutoin joidenkin muuttujien odotetut frekvenssit olisivat olleet joissakin tapauksissa liian pieniä. Esimerkiksi vastausvaihtoehto ”Ilmasto ei muutu lainkaan” ja ”en osaa sanoa” -vastaukset on koodattu kokonaan pois tarkastelusta.

5. Analyysi

5.1. Käsitukset omasta ilmastotietoudesta

Taulukon 1 mukaan käsityksissä omasta ilmastotietoudesta ei ole havaittavissa suuria eroja eduskuntapuolueiden kannattajakuntien välillä. Kaikista vastaajista 21 prosenttia kokee tietävänsä ilmastonmuutoksesta paljon, 65 prosenttia jonkin verran ja 14 prosenttia joko vähän tai ei ollenkaan. Kaikista vastaajista 86 prosenttia kokee siis tietävänsä ilmastonmuutoksesta joko paljon tai jonkin verran. Tätä voi selittää se, että ilmastonmuutos ja keskilämpötilan nousun rajoittamisen tärkeys on ollut niin paljon esillä julkisessa keskustelussa, erityisesti IPCC:n raportin myötä. Kaikkien eduskuntapuolueiden kannattajakunnat ovat hyvin lähellä kaikkien vastaajien keskiarvoja. Eroja ei ole myöskään havaittavissa sen suhteen, miten puolue sijoittuu vasemmisto–oikeisto- tai GAL–TAN-ulottuvuuksille.

² Aineistossa on mukana kahdeksan alaikäistä, jotka ovat vastanneet äänestäneensä Perussuomalaisia vuoden 2019 eduskuntavaaleissa. Tämä näkyy tutkielmassa Perussuomalaisia koskevissa tilastoissa kahdeksana ylimääräisenä äänestäjänä.

Taulukko 1.

Kuinka paljon vastaaja kokee tietävänsä ilmastonmuutoksesta, puoluekannan mukaan (%) ^a

	KESK	KOK	KD	LIIK	PS	RKP	SDP	VAS	VIHR	Kaikki
Paljon	19	21	22	28	26	21	15	19	23	21
Jonkin verran	68	69	61	62	60	64	65	67	65	65
Vähän tai ei ollenkaan	13	10	16	10	14	15	20	13	11	14
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
(n)	(359)	(537)	(116)	(50)	(654)	(72)	(528)	(445)	(647)	(3408)

^aTulokset perustuvat e2 Tutkimuksen ja Vaasan yliopiston Innolabin Ilmassa ristivetoa – Löytyykö yhteinen ymmärrys? -hankkeen kansalaiskyselyn data-aineistoon vuodelta 2020. Kysymys kuului sanatarkasti: ”Kuinka paljon koet tietäväsi ilmastonmuutoksesta?”. Erot ovat khii toiseen-testin perusteella tilastollisesti erittäin merkitseviä (p < .001).

Pääoletuksen mukaisesti kaikista eniten ilmastonmuutoksesta kokevat tietävänsä Liike Nyt:in kannattajat (28 %) ja Perussuomalaisen kannattajat (26 %). Näiden puolueiden kannattajissa on enemmän miehiä kuin naisia, joten sukupuoli vaikuttanee tulokseen. Subjektiiiviseen ilmastotietouteen voi vaikuttaa myös nuori ikä, sillä näiden puolueiden kannattajat ovat kyselyyn vastanneista keskimäärin nuorimpia. Korrelaatiotarkastelu (Liite 1.) antaa tukea miessukupuolen ja nuoren iän vaikutuksesta siihen, että kokee tietävänsä ilmastonmuutoksesta enemmän. Nuoren iän vaikutus ei korrelaatiotarkastelun perusteella ole kuitenkaan kovin vahvaa.

Vaikka ilmastonmuutosteema oli vahvasti esillä Vihreiden ja Vasemmistoliiton vuoden 2019 eduskuntavaalikampanjoissa, se ei kuitenkaan näy heidän kannattajiensa subjektiiivisessä ilmastotietämyksessä. Vihreiden kannattajista 23 prosenttia kokee tietävänsä ilmastonmuutoksesta paljon, eli vain vähän yli keskiarvon. Vasemmistoliiton kannattajista paljon ilmastonmuutoksesta kokee tietävänsä 19 prosenttia vastaajista. Vihreiden kohdalla tähän saattaa vaikuttaa se, että vaikka heidän kannattajiensa keskuudessa on paljon nuoria, on heidän kannattajissaan myös paljon naisia. Myös SDP:n antama tuki ilmastopolitiikalle on suurta, mutta SDP:n kannattajat kuitenkin kokevat tietävänsä ilmastonmuutoksesta kaikista vähiten.

Korrelaatiotarkastelun (Liite 1.) perusteella koetulla tietämyksellä saattaa olla pientä vaikutusta siihen, mistä kokee ilmastonmuutoksen johtuvan. Mitä vähemmän henkilö kokee tietävänsä ilmastonmuutoksesta, sitä todennäköisemmin hän on sitä mieltä, että ilmastonmuutos johtuu pääosin ihmisen toiminnasta. Subjekttiivisen ilmastotietämyksen ja koetun ilmastotekojen merkityksen välillä on puolestaan havaittavissa vain heikkoa korrelaatiota ($\rho = .026$). Sillä, kuinka paljon henkilö kokee tietävänsä ilmastonmuutoksesta, ei siis juurikaan ole vaikutusta käsitykseen siitä, onko suomalaisten ilmastoteoilla merkitystä.

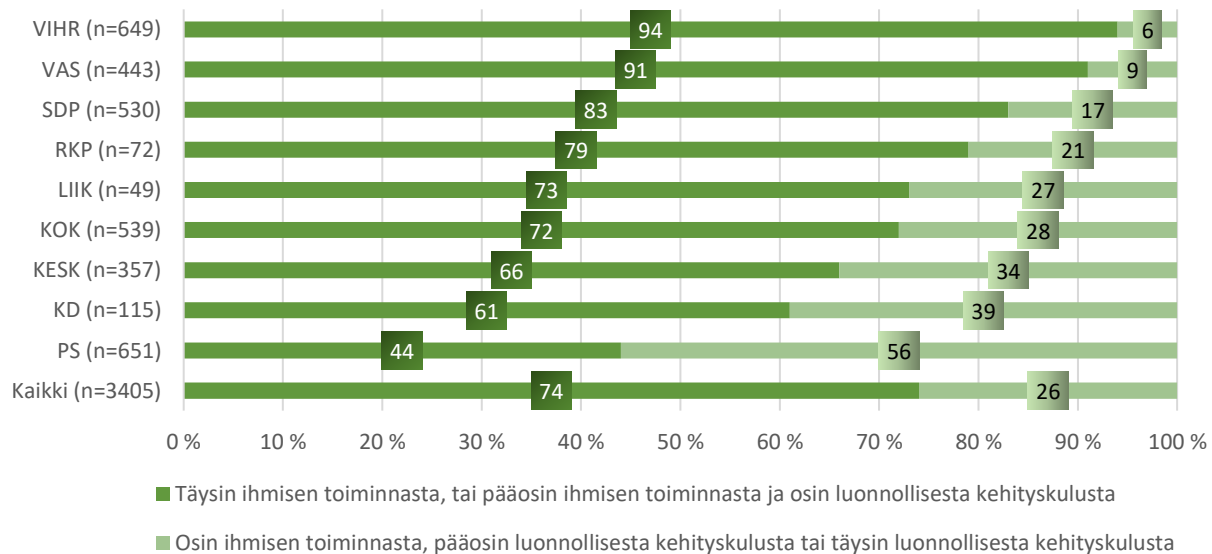
5.2. Käsitykset ilmastonmuutoksen syystä

Kuvion 1 mukaan käsityksessä siitä, mistä ilmastonmuutos johtuu, löytyy suuriakin eroja eduskuntapuolueiden kannattajakuntien välillä. Myös sen suhteen, mihin puolue sijoittuu vasemmisto–oikeisto- tai GAL–TAN-ulottuvuuksilla, on havaittavissa eroja kannattajakuntien käsityksissä ilmastonmuutoksen syystä. Ne vastaajat, joiden kannattama puolue sijoittuu vasemmisto–oikeisto-ulottuvuudella enemmän vasemmalle, tai GAL–TAN-ulottuvuudella GAL-päättyyn, ovat enemmän sitä mieltä, että ilmastonmuutos johtuu joko täysin tai pääosin ihmisen toiminnasta.

Tulosten perusteella ihmiset ajattelevat enemmän, että ilmastonmuutos johtuu joko täysin tai pääosin ihmisen toiminnasta kuin luonnollisesta kehityskulusta. Kaikista vastaajista 74 prosenttia on sitä mieltä, että ilmastonmuutos johtuu joko täysin ihmisen toiminnasta tai pääosin ihmisen toiminnasta ja osin luonnollisesta kehityskulusta. Neljännes vastaajista (26 %) on sitä mieltä, että ilmastonmuutos johtuu osin ihmisen toiminnasta ja pääosin luonnollisesta kehityskulusta, tai täysin luonnollisesta kehityskulusta.

Ennakko-oletuksen mukaisesti Vihreiden ja Vasemmistoliiton kannattajat ovat eniten sitä mieltä, että ilmastonmuutos johtuu ihmisen toiminnasta. Vihreiden kannattajista 94 prosenttia ja Vasemmistoliiton kannattajista 91 prosenttia on sitä mieltä, että ilmastonmuutos johtuu joko täysin tai pääosin ihmisen toiminnasta. Myös SDP:n kannattajista 83 prosenttia ja RKP:n kannattajista 79 prosenttia on sitä mieltä, että ilmastonmuutos johtuu täysin tai pääosin ihmisen toiminnasta.

Kuvio 1. Käsitys siitä, mistä ilmastonmuutos johtuu, vastaajan puoluekannan mukaan (%) ^a

^aTulokset perustuvat e2 Tutkimuksen ja Vaasan yliopiston Innolabin Ilmassa ristivetoa – Löytyykö yhteinen ymmärrys? -hankkeen kansalaiskyselyn data-aineistoon vuodelta 2020. Kysymys kuului sanatarkasti: ”Ilmastonmuutos johtuu...?”. Erot ovat khii toiseen-testin perusteella tilastollisesti erittäin merkitseviä (p < .001).

Ainoastaan Perussuomalaisten kannattajat ovat enemmän sitä mieltä, että ilmastonmuutos johtuu pääosin tai täysin luonnollisesta kehityskulusta kuin ihmisen toiminnasta. Perussuomalaisten kannattajista vain 44 prosentin mielestä ilmastonmuutos johtuu pääosin ihmisen toiminnasta. Perussuomalaisten nihkeys ilmastopolitiikkaa kohtaan johtunee ainakin osittain siitä, etteivät he usko ilmastonmuutoksen olevan ihmisen toiminnan seurausta, vaan enemmän luonnollista kehityskulkua. Vaikka Halla-Aho onkin sanonut Perussuomalaisten pitävän ilmastonmuutosta oikeana ongelmana, johon ihmisen toimilla on vaikutusta, se ei heijastele kuitenkaan kovinkaan paljoa puolueen kannattajien näkemyksiin. Perussuomalaiset uskovat kuitenkin ilmastonmuutoksen olevan totta. Kysyttäessä mistä ilmastonmuutos johtuu, oli vastausvaihtoehtona myös ”ilmasto ei muutu”. Tätä mieltä oli kuitenkin vain hyvin harva vastaaja.

Eriyksen kiinnostava huomio olikin se, että kansalaiskyselyyn vastanneista vain 0.2 prosentin mielestä ilmasto ei muutu lainkaan. Vaikka denialismi ja ilmastokeptisyys ovatkin kyselytutkimusten mukaan lisääntyneet 2000-luvun puolivälistä 2010-luvulle tultaessa niin Euroopassa, Yhdysvalloissa kuin Australiassakin (Capstick, Whitmarsh, Poortinga, Pidgeon, & Upham 2015, 45–46), ei sitä ainakaan tämän aineiston tarkastelun perusteella voida sanoa Suomessa juurikaan esiintyvän.

Liitteen 4 mukaan kaikista niistä vastaajista, joiden mielestä ilmastonmuutos johtuu joko täysin ihmisen toiminnasta tai pääosin ihmisen toiminnasta ja osin luonnollisesta kehityskulusta, 71 prosenttia on sitä mieltä, että suomalaisten teoilla on merkitystä ilmastonmuutoksen hillinnän kannalta. Niistä vastaajista, joiden mielestä ilmastonmuutos johtuu osin ihmisen toiminnasta, mutta pääosin luonnollisesta kehityskulusta tai täysin luonnollisesta kehityskulusta vain 22 prosenttia on sitä mieltä, että suomalaisilla teoilla olisi merkitystä ilmastonmuutoksen hillinnän kannalta. Myös korrelaatiotarkastelu (Liite 1.) antaa hyvin selvää tukea sille, että jos uskoo ilmastonmuutoksen johtuvan pääosin ihmisen toiminnasta, niin uskoo suomalaisten teoilla olevan myös merkitystä ilmastonmuutoksen hillinnän kannalta (Spearmanin korrelaatiokerroin, $\rho = .426$).

Puolueiden välillä löytyy eroavaisuuksia näiden kahden muuttujan yhteyksissä. Suurimmat eroavaisuudet löytyvät Vihreiden ja Perussuomalaisten kannattajissa. Niistä Vihreiden kannattajista, jotka ovat vastanneet ilmastonmuutoksen johtuvan pääosin luonnollisesta kehityskulusta, puolet on sitä mieltä, että suomalaisten ilmastoteoilla olisi merkitystä. Niistä Perussuomalaisten kannattajista, joiden mielestä ilmastonmuutos johtuu pääosin ihmisen toiminnasta, kuitenkin vain 32 prosenttia uskoo suomalaisten ilmastoteoilla olevan merkitystä. Erot kertovat siitä, että Vihreiden kannattajien keskuudessa uskotaan suomalaisten teoilla olevan merkitystä ilmastonmuutoksen syystä huolimatta, ja Perussuomalaisten kannattajissa ei uskota suomalaisten teoilla olevan merkitystä, vaikka ilmastonmuutos johtuisikin ihmisen toiminnasta.

5.3. Käsitukset siitä, onko suomalaisten ilmastoteoilla merkitystä

Taulukon 2 mukaan käsityksessä siitä, onko suomalaisten ilmastoteoilla merkitystä ilmastonmuutoksen hillinnän kannalta, löytyy suuria eroja puolueiden kannattajakuntien välillä. Puolueen sijoittuminen vasemmisto-oikeisto- ja GAL-TAN-ulottuvuuksille näyttäisi myös tässä vaikuttavan puolueiden kannattajien ilmastokäsityksiin. Enemmän vasemmalla tai GAL-päädystä olevien puolueiden kannattajat ovat enemmän sitä mieltä, että Suomessa tehtävillä ilmastotoimilla olisi merkitystä. Puolueet, jotka ovat enemmän oikealla tai TAN-päädystä ajattelevat Suomessa tehtävien ilmastotoimien olevan ilmastonmuutoksen hillinnän kannalta vähemmän merkityksellisiä.

Taulukko 2.

Vastaajien käsitys siitä, että suomalaisten teot ovat merkityksettömiä ilmastonmuutoksen hillinnän kannalta, puoluekannan mukaan (%) ^a

	KESK	KOK	KD	LIIK	PS	RKP	SDP	VAS	VIHR	Kaikki
Täysin samaa mieltä tai jokseenkin samaa mieltä	48	52	57	52	80	29	33	20	11	42
Jokseenkin eri mieltä	38	32	31	26	15	33	38	22	28	28
Täysin eri mieltä	14	16	11	22	5	38	29	58	61	30
Yhteensä	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
(n)	(362)	(536)	(115)	(50)	(656)	(72)	(531)	(442)	(645)	(3409)

^a Tulokset perustuvat e2 Tutkimuksen ja Vaasan yliopiston Innolabin Ilmassa ristivetoa – Löytyykö yhteinen ymmärrys? -hankkeen kansalaiskyselyn data-aineistoon vuodelta 2020. Väittämä kuului sanatarkasti: ”Suomalaisten teot ovat merkityksettömiä ilmastonmuutoksen hillinnän kannalta.”. Erot ovat khii toiseen-testin perusteella tilastollisesti erittäin merkitseviä ($p < .001$).

Huomattava määrä suomalaisista ajattelee, että suomalaisten ilmastoteoilla ei ole ilmastonmuutoksen hillinnän kannalta merkitystä. Kaikista vastaajista 42 prosenttia pitää suomalaisten tekoja merkityksettöminä ilmastonmuutoksen hillinnän kannalta. Sen sijaan 30 prosenttia vastaajista on väitteen kanssa eri mieltä, eli pitää Suomessa tehtäviä ilmastotekoja merkityksellisinä. Kysymyksenasettelu on kuitenkin saattanut vaikuttaa vastaajien ajatuksiin, ja mahdollisesti ohjannut heidät vastaamaan, että Suomessa tehtävillä ilmastotoimilla ei olisi niin paljon merkitystä. Jos väittämän tilalla olisi ollut kysymys muodossa ”Onko suomalaisten ilmastoteoilla merkitystä?”, olisivat vastaukset saattaneet painottua enemmän siihen suuntaan, että suomalaisten ilmastoteoilla koetaan olevan merkitystä. Väittämä itsessään saattaa viestiä vastaajalle siitä, että Suomessa tehtävillä ilmastotoimilla ei olisi niin paljon merkitystä. Kysymysten asettelun ja kehystämisen on tutkittu vaikuttavan kyselyvastauksiin (ks. esim. Kangas, Niemelä & Varjonen 2014).

Ennako-oletuksen mukaisesti Vihreiden ja Vasemmistoliiton kannattajat pitävät suomalaisten ilmastotekoja kaikista merkittävimpinä. Vihreiden ja Vasemmistoliiton kannattajat ovat esitetyn väittämän kanssa vähiten samaa mieltä, eli Vihreiden kannattajista vain 11 prosenttia ja Vasemmistoliiton kannattajista 20 prosenttia on sitä mieltä, että suomalaisten ilmastoteoilla ei ole

merkitystä. Vihreiden kannattajista 61 prosenttia ja Vasemmistoliiton kannattajista 58 prosenttia on väitteen kanssa täysin eri mieltä, eli ajattelevat suomalaisten ilmastotoilla olevan merkitystä.

Ennako-oletus toteutuu myös sen suhteen, että kaikista merkityksettömmimpinä suomalaisten ilmastotoja pitävät Perussuomalaisten kannattajat. Perussuomalaisten kannattajista 80 prosenttia on sitä mieltä, että Suomessa tehtävillä ilmastotoilla ei ole ilmastonmuutoksen hillinnän kannalta merkitystä. Perussuomalaisten kannattajista vain 5 prosenttia on sitä mieltä, että Suomessa tehtävillä ilmastotoilla on merkitystä. Perussuomalaisten kannattajien käsitys suomalaisten ilmastotoimien merkityksestä on linjassa puolueen käsityksen kanssa.

5.4. Sukupuolen ja iän vaikutus puolueiden sisällä

Taulukon 3 mukaan miesten subjektiivinen tietämys ilmastonmuutoksesta on suurempaa kuin naisilla. Kaikista miespuolisista vastaajista 26 prosenttia ja naispuolisista vastaajista 16 prosenttia kokee tietävänsä ilmastonmuutoksesta paljon. Kaikkien tarkastelussa mukana olevien eduskuntapuolueiden kohdalla miesten subjektiivinen ilmastotietämys on korkeampaa kuin naisilla. Suurin ero sukupuolien subjektiivisen ilmastotietouden välillä löytyy Kokoomuksen kannattajista. Kokoomuksen miespuolisista kannattajista 27 prosenttia kokee tietävänsä paljon ilmastonmuutoksesta, naispuolisista kannattajista ainoastaan 12 prosenttia. Melkein yhtä suuri, samansuuntainen ero löytyy Keskustan kannattajien keskuudessa. Vähiten eroa subjektiivisen ilmastotietouden ja sukupuolen suhteen löytyy Kristillisdemokraattien kannattajista, joista miespuolisista 23 prosenttia ja naispuolisista 21 prosenttia kokee tietävänsä ilmastonmuutoksesta paljon.

Sukupuolen vaikutus näkyy vahvasti myös siinä, mistä uskoo ilmastonmuutoksen johtuvan. Naisista jopa 85 prosenttia uskoo ilmastonmuutoksen johtuvan ihmisen toiminnasta, miehistä näin uskoo 64 prosenttia. Kaikkien muiden eduskuntapuolueiden paitsi Liike Nyt:in kannattajista naiset uskovat miehiä enemmän, että ilmastonmuutos johtuu pääosin ihmisen toiminnasta. Suurin ero löytyy Perussuomalaisten kannattajista, joista vain 38 prosenttia miehistä uskoo ilmastonmuutoksen johtuvan pääosin ihmisen toiminnasta, mutta naiskannattajista näin uskoo kuitenkin 61 prosenttia. Huomio on erittäin mielenkiintoinen, sillä vaikka miesvaltaiset Perussuomalaisten kannattajat ajattelevatkin kaikista eduskuntapuolueista eniten ilmastonmuutoksen johtuvan pääosin luonnollisesta kehityskulusta, niin Perussuomalaisten naiskannattajien keskuudessa ajatellaankin hyvin toisella tavalla. Keskustan,

Vasemmistoliiton ja Vihreiden kannattajien keskuudessa sukupuolten väliset erot ovat tässä kysymyksessä pienimmät.

Taulukko 3.

Vastaajien ilmastokäsitykset puolueen ja sukupuolen mukaan (%) ^a

Puolue	Sukupuoli (n)	Kokee tietävänsä paljon ilmastomuutoksesta	Uskoo ilmastonmuutoksen johtuvan pääasiassa ihmisen toiminnasta	Uskoo suomalaisten ilmastoteoilla olevan merkitystä
KESK	mies (197)	25	64	11
	nainen (167)	12	69	17
KOK	mies (318)	27	64	11
	nainen (221)	12	83	21
KD	mies (55)	23	47	*
	nainen (62)	21	74	*
LIIK	mies (34)	*	74	*
	nainen (16)	*	69	*
PS	mies (482)	29	38	4
	nainen (173)	20	61	9
RKP	mies (37)	*	68	19
	nainen (35)	*	91	57
SDP	mies (254)	19	77	26
	nainen (275)	11	88	32
VAS	mies (168)	25	89	50
	nainen (264)	15	92	63
VIHR	mies (200)	31	89	59
	nainen (434)	20	96	63
Kaikki	mies (1745)	26	64	20
	nainen (1647)	16	85	40

^a Tulokset perustuvat e2 Tutkimuksen ja Vaasan yliopiston Innolabin Ilmassa ristivetoa – Löytyykö yhteinen ymmärrys? -hankkeen kansalaiskyselyn data-aineistoon vuodelta 2020. * = Havaintoyksiköitä on liian vähän.

Sukupuolen vaikutus on havaittavissa myös sen suhteen, kokeeko suomalaisten ilmastoteot merkityksellisinä ilmastonmuutoksen hillinnän kannalta. Naisista suomalaisten tekoja merkityksellisinä pitää 40 prosenttia, mutta miehistä ainoastaan 20 prosenttia. Kaikkien puolueiden kannattajissa naiset pitävät suomalaisten tekoja enemmän merkityksellisinä kuin miehet. Suurimmat erot löytyvät RKP:n kannattajissa, joista vain 19 prosenttia miehistä ja jopa 57 prosenttia naisista uskoo suomalaisten ilmastoteoilla olevan merkitystä.

Vähäisimmät sukupuolierot käsityksissä suomalaisten ilmastotekojen merkittävydestä löytyvät Vihreiden ja Perussuomalaisten kannattajien keskuudesta. Vihreiden kannattajista 59 prosenttia miehistä ja 63 prosenttia naisista pitävät suomalaisten ilmastotekoja merkityksellisinä ilmastonmuutoksen hillinnän kannalta. Perussuomalaisten mieskannattajista suomalaisten ilmastotekoja pitää merkityksellisinä 4 prosenttia ja naisista 9 prosenttia. Nämä tulokset ovat erityisen kiinnostavia sen vuoksi, että näiden puolueiden kannattajien sukupuolijakaumat ovat kaikista epätasaisimmat. Vihreiden kannattajista löytyy enemmän naisia ja Perussuomalaisten kannattajista enemmän miehiä. Puolue siis vaikuttaa tämän kysymyksen ja näiden puolueiden kannattajien kohdalla ilmastokäsityksiin sukupuolta enemmän.

Muunsukupuolisia vastaajia oli aineistossa niin vähän, että heidän tarkastelunsa puoluekohtaisesti ei liian vähäisten havaintoyksiköiden vuoksi olisi ollut mahdollista. Taulukon 4 mukaan muunsukupuolisista 27 prosenttia vastasi tietävänsä ilmastonmuutoksesta paljon. Heidän subjektiivinen ilmastotietoutensa on siis korkeinta, vähän korkeampaa kuin miesvastaajien keskuudessa. Muunsukupuolisista 92 prosenttia uskoo ilmastonmuutoksen johtuvan pääosin ihmisen toiminnasta, joka on myös enemmän kuin mies- ja naisäänestäjien keskuudessa. Kaikista vastaajista muunsukupuoliset myös uskovat kaikista eniten siihen, että suomalaisten ilmastoteoilla on ilmastonmuutoksen hillitsemisen kannalta merkitystä. Muunsukupuoliset vastaajat olivat enimmäkseen ilmoittaneet äänestäneensä vuoden 2019 eduskuntavaaleissa Vihreitä, joten puolueella lienee vaikutusta siihen, miksi heidän vastauksensa eroavat niin paljon mies- ja naisäänestäjien keskiarvoista. On myös huomioitava, että ne vastaajat, jotka eivät ole halunneet ilmoittaa sukupuoltaan, ovat saattaneet vastata sukupuolen kohdalla ”muu”.

Taulukko 4.

Muunsukupuolisten vastaajien ilmastokäsitykset (%) ^a

	Kokee tietävänsä paljon ilmastomuutoksesta	Uskoo ilmastomuutoksen johtuvan pääasiassa ihmisen toiminnasta	Uskoo suomalaisten ilmastoteoilla olevan merkitystä
	27	92	50
(n)	(50)	(50)	(52)

^a Tulokset perustuvat e2 Tutkimuksen ja Vaasan yliopiston Innolabin Ilmassa ristivetoa – Löytyykö yhteinen ymmärrys? -hankkeen kansalaiskyselyn data-aineistoon vuodelta 2020.

lällä ei taulukon 5 mukaan näytä olevan juurikaan vaikutusta subjektiiviseen tietämykseen ilmastomuutoksesta. Sekä 18–34-vuotiasta ja 35–50-vuotiasta 23 prosenttia kokee tietävänsä paljon ilmastomuutoksesta, ja 51–64-vuotiaista ja 65–79-vuotiaista näin ajattelee 19 prosenttia. Korrelaatiotarkastelunkaan (Liite 1) mukaan iän vaikutus subjektiiviseen tietouteen ilmastomuutoksesta ei ole kovin suuri ($\rho = -.075$) Nuorempien ikäluokkien subjektiivinen tietämys ilmastomuutoksesta on vain vähän korkeampaa kuin vanhemmilla ikäryhmillä. Kaikista korkeinta subjektiivinen tietämys ilmastomuutoksesta on kuitenkin 65–79-vuotiaiden Perussuomalaisten kannattajien keskuudessa. Alhaisinta subjektiivinen tietämys ilmastomuutoksesta on 65–79-vuotiaiden SDP:n kannattajien keskuudessa.

Myöskään siihen, mistä ilmastomuutos johtuu ei näytä olevan taulukon 5 mukaan kovinkaan suuria eroja eri ikäryhmien välillä. Nuoremmat uskovat ilmastomuutoksen johtuvan pääosin ihmisen toiminnasta vain vähän enemmän kuin vanhemmat ikäluokat. Korrelaatiotarkastelu (Liite 1.) antaa nuoren iän vaikutukselle käsitykseen ilmastomuutoksen syystä vain heikkoa tukea ($\rho = -.053$). Perussuomalaisten kannattajien kohdalla 65–79-vuotiaat kuitenkin uskovat ilmastomuutoksen johtuvan pääosin ihmisen toiminnasta nuorempia ikäluokkia enemmän. Suurin ero käsityksessä ilmastomuutoksen syystä löytyy Kokoomuksen kannattajissa, joista 18–34-vuotiaista 81 prosenttia ja 65–79-vuotiaista 69 prosenttia uskoo ilmastomuutoksen johtuvan pääosin ihmisen toiminnasta. Kaikista eniten ilmastomuutoksen uskoo johtuvan pääosin ihmisen toiminnasta 35–50-vuotiaat Vasemmistoliiton kannattajat (97 %). Vähiten ilmastomuutoksen uskoo johtuvan ihmisen toiminnasta 35–50-vuotiaat Perussuomalaisten kannattajat (40 %).

Taulukko 5.

Vastaajien ilmastokäsitykset puolueen ja iän mukaan (%) ^a

Puolue	Ikä (n)	Kokee tietävänsä paljon ilmastomuutoksesta	Uskoo ilmastomuutoksen johtuvan pääasiassa ihmisen toiminnasta	Uskoo suomalaisten ilmastoteoilla olevan merkitystä
KESK	18–34 (60)	22	73	19
	35–50 (79)	18	65	16
	51–64 (93)	19	66	12
	65–79 (132)	17	64	11
KOK	18–34 (106)	18	81	13
	35–50 (130)	25	70	19
	51–64 (136)	22	70	14
	65–79 (167)	20	69	15
PS	18–34 (238)	26	44	4
	35–50 (187)	27	40	5
	51–64 (145)	26	44	5
	65–79 (78)	29	46	8
SDP	18–34 (90)	20	89	24
	35–50 (98)	15	82	31
	51–64 (159)	14	82	27
	65–79 (186)	13	81	31
VAS	18–34 (162)	20	93	68
	35–50 (110)	21	97	62
	51–64 (109)	17	85	45
	65–79 (64)	21	86	49
VIHR	18–34 (272)	26	96	70
	35–50 (190)	25	94	60
	51–64 (130)	19	93	49
	65–79 (59)	19	88	46
Kaikki	18–34 (991)	23	78	37
	35–50 (852)	23	73	32
	51–64 (837)	19	73	24
	65–79 (739)	19	72	23

^a Tulokset perustuvat e2 Tutkimuksen ja Vaasan yliopiston Innolabin Ilmassa ristivetoa – Löytyykö yhteinen ymmärrys? -hankkeen kansalaiskyselyn data-aineistoon vuodelta 2020. Kristillisdemokraatit, Liike Nyt ja RKP on jätetty taulukosta pois liian vähäisten havaintoyksiköiden vuoksi.

Sen suhteen, uskooko suomalaisten ilmastoteoilla olevan merkitystä ilmastomuutoksen hillinnän kannalta, on havaittavissa eroja eri ikäryhmien välillä. Alle 50-vuotiaat uskovat teoilla olevan enemmän merkitystä kuin yli 50-vuotiaat vastaajat. Kaikista 18–34-vuotiaista 37 prosenttia uskoo teoilla olevan merkitystä, ja kaikista 65–79-vuotiaista näin uskoo ainoastaan 23 prosenttia.

Korrelaatiotarkastelun (Liite 1.) perusteella iän vaikutus on kuitenkin tähänkin kysymykseen heikkoa ($\rho = -.078$). Kaikista eniten suomalaisten ilmastoteoilla uskoo olevan merkitystä 18–34-vuotiaat Vihreiden kannattajat (70 %). Alhaisinta usko suomalaisten ilmastotekojen merkittävyyteen on 18–34-vuotiaiden Perussuomalaisten kannattajien keskuudessa (4 %).

6. Johtopäätökset

Eduskuntapuolueiden kannattajista eniten vastakkain ilmastokäsityksissään ovat suomalaisten ilmastotekojen vaikuttavuuteen uskovat Vihreiden ja Vasemmistoliiton kannattajat ja suomalaisten ilmastotekoihin kriittisesti suhtautuvat Perussuomalaisten kannattajat. Tulos ei ole yllättävä, sillä Vihreät ja Vasemmistoliitto pyrkivät ajamaan tiukkaa ilmastopolitiikkaa, ja esimerkiksi Perussuomalaisten vuoden 2019 eduskuntavaaliohjelma ja Jussi Halla-ahon ulostulot ilmastopolitiikan suhteen kielivät vahvasta negatiivisesta suhtautumisesta muun muassa Suomessa tehtäviin päästövähennyksiin. Perussuomalaisten negatiivisen suhtautumisen ilmastopolitiikkaan voi selittää se, että puolue kannattaa perinteisiä arvoja, ja konservatiivisina McCrightin ja Dunlapin (2011) mukaisesti pelkäävät ilmastopolitiikan uhkaavan järjestelmän toimintaa, sillä päästövähennykset tuovat mukanaan muutoksia. Perussuomalaisten kielteisyyteen vaikuttanee pelko esimerkiksi teollisuuden ja sen myötä työpaikkojen vähenemisestä. Perussuomalaiset ovatkin useaan otteeseen todenneet, että perussuomalaista ilmastopolitiikkaa on kotimainen tehtaanpiippu (ks. esim. Perussuomalaiset 2020, 7).

Eduskuntapuolueiden kannattajakuntien välillä ei ole havaittavissa suuria eroja sen suhteen, kuinka paljon ne kokevat tietävänsä ilmastonmuutoksesta. Liike Nyt:in ja Perussuomalaisten kannattajien vahva subjektiivinen tietämys ilmastonmuutoksesta on selitettävissä kannattajakunnan miesvaltaisuudella, sillä miehet arvioivat oman ilmastotietämyksensä korkeammaksi kuin naiset arvioivat omansa. Miesten subjektiivinen tietämys ilmastonmuutoksesta osoittautui kaikkien tarkastelun kohteena olleiden eduskuntapuolueiden kohdalla naisten subjektiivista ilmastotietämystä vahvemmaksi. Vaikka kysymykset eivät mitanneetkaan todellista ilmastonmuutostietämystä, vaan ainoastaan subjektiivista, voidaan havaintoa silti peilata aiempien tutkimusten tuloksiin. Naiset tietävät ilmastonmuutoksesta enemmän kuin miehet, mutta arvioivat oman tietämyksensä kuitenkin todellisuutta alhaisemmaksi. Miehet taas arvioivat oman ilmastonmuutostietämyksensä todellisuutta korkeammaksi.

Eduskuntapuolueiden kannattajien väliltä löytyy eroja sen suhteen, mistä he ajattelevat ilmastonmuutoksen johtuvan, ja uskovatko he suomalaisten ilmastotoimilla olevan vaikutusta ilmastonmuutoksen hillitsemisen kannalta. Erityisesti sijoittuminen jakolinjoille näyttäisi vaikuttavan näihin kysymyksiin. Enemmän vasemmalla vasemmisto-oikeisto-ulottuvuudella, tai GAL-päädyssä GAL-TAN-ulottuvuudella olevat uskovat ilmastonmuutoksen johtuvan pääosin ihmisen toiminnasta, ja uskovat suomalaisten ilmastotoimilla olevan merkitystä. Oikealla ja TAN-päädyssä olevat uskovat ilmastonmuutoksen olevan enemmän seurausta luonnollisesta kehityskulusta. Oikealla ja TAN-päädyssä uskotaan myös enemmän siihen, että suomalaisten ilmastoteoilla ei olisi ilmastonmuutoksen hillinnän kannalta merkitystä. Tulokset ovat linjassa aiempien tutkimustulosten kanssa, joiden mukaan vasemmalle sijoittuvien keskuudessa uskotaan ihmisen toiminnasta johtuvan ilmastonmuutoksen olevan vakava ongelma, ja ollaan myös valmiimpia tukemaan ilmastotoimia.

Noin kolme neljästä suomalaisesta uskoo ilmastonmuutoksen olevan pääosin ihmisen toiminnan seurausta. Eniten ilmastonmuutoksen uskotaan johtuvan ihmisen toiminnasta Vihreiden ja Vasemmistoliiton kannattajien keskuudessa, ja vähiten Perussuomalaisten kannattajien keskuudessa. Myös sukupuoli näyttäisi vaikuttavan siihen, mistä uskoo ilmastonmuutoksen johtuvan. Naiset uskovat miehiä enemmän siihen, että ilmastonmuutos johtuu pääosin ihmisen toiminnasta. Sukupuolen vaikutus on nähtävissä myös Perussuomalaisten kannattajien kohdalla, sillä puolueen naiskannattajien keskuudessa ilmastonmuutoksen uskotaan johtuvan ihmisen toiminnasta paljon vahvemmin kuin mieskannattajien keskuudessa.

Vain 30 prosenttia suomalaisista pitää suomalaisten ilmastotekoja ilmastonmuutoksen hillinnän kannalta merkittävänä. Suomessa tulevaisuudessa tehtävän ilmastopolitiikan ja kansalaisten omien ilmastotekojen kannalta tulos ei ole hyvä, sillä mitä enemmän ihminen uskoo suomalaisten ilmastotekojen vaikutukseen, niin sitä enemmän voisi ajatella hänen niitä myös tukevan. Jos ei usko teoilla olevan merkitystä, niin motivaatiota niiden tukemiseen ja tekemiseen voi olla hankala löytää. Sen perusteella, miten puolueet suhtautuvat ilmastopolitiikkaan, ei liene yllätys, että Vihreiden ja Vasemmistoliiton kannattajien keskuudessa uskotaan eniten siihen, että suomalaisten ilmastoteoilla on ilmastonmuutoksen hillinnän kannalta merkitystä. Vähiten tähän uskoo Perussuomalaisten kannattajat.

Aiempien tutkimusten mukaisesti sukupuolella on vaikutusta siihen, pitääkö suomalaisten ilmastotekoja ilmastonmuutoksen hillinnän kannalta merkittävänä. Naiset pitävät suomalaisten ilmastotekoja keskimäärin merkittävämpinä kuin miehet. Perussuomalaisten ja Vihreiden kannattajakunnissa puolue näyttäisi vaikuttavan sukupuolta enemmän siihen, uskooko Suomessa

tehtävien ilmastotoimien tehokkuuteen ilmastonmuutoksen hillinnän kannalta, sillä näiden puolueiden kannattajien kohdalla sukupuolten väliset erot käsityksissä ilmastotekojen merkittävydestä ovat pienimpiä. Vaikka iän vaikutus ei korrelaatiotarkastelujen perusteella ole ilmastokäsityksissä kovinkaan suurta, niin nuori ikä vaikuttaa korrelaation perusteella tarkastelun kohteena olevista ilmastokäsityksistä eniten siihen, että uskoo suomalaisten ilmastoteoilla olevan merkitystä.

Vastaavaa tarkastelua puolueiden kannattajakuntien ilmastokäsityksistä voisi tehdä esimerkiksi seuraavien, kevään 2023 eduskuntavaalien jälkeen. Erityisen mielekästä sellaista olisi kuitenkin tehdä vuoden 2030 paikkeilla, sillä silloin Suomen hiilineutraaliuden toteutuminen pitäisi olla jo lähempänä, ja päästövähennysten vaikutuksista ihmisten elämään, yhteiskuntaan ja ilmastonmuutoksen hillitsemiseen tiedetään siten jo paljon enemmän. Tässä tutkielmassa käytetyn ison aineiston kaltaisella kyselyllä saisi myös hyvin tietoa siitä, kuinka paljon ja millaista ilmastopolitiikkaa puolueiden kannattajakunnat haluaisivat Suomessa ajettavan ja millaisen roolin he haluaisivat Suomen ottavan globaalissa ilmastopolitiikassa.

LÄHTEET

Primaariaineisto

Heikkilä, Aino, Mari K. Niemi, Tommi Lehtonen, Annu Perälä, Ville Pitkänen & Jussi Westinen (2020). *Kansalaiskysely ilmastonmuutokseen liittyvistä asioista, Ilmassa ristivetoa -hanke*. e2 Tutkimus & Vaasan yliopiston Innolab. Julkaisematon data-aineisto.

Puolueiden vuoden 2019 eduskuntavaaliohjelmat

Keskusta (2019). *Suomen arvoisia tekoja: Keskustan eduskuntavaaliohjelma 2019*. Saatavissa <https://suomenkeskusta-my.sharepoint.com/personal/admin_suomenkeskusta_onmicrosoft_com/Documents/MediaKeskusta/Ohjelmallat/Vaaliohjelmat/Suomen%20arvoisia%20tekoja%20Keskustan%20eduskuntavaaliohjelma%202019.pdf>, luettu 12.4.2021.

Kokoomus (2019). *Kokoomuksen eduskuntavaaliohjelma 2019: Luotamme Suomeen*. Saatavissa <https://www.kokoomus.fi/wp-content/uploads/2019/03/kokoomuksen_vaaliohjelma_2019.pdf>, luettu 4.5.2021.

Kristillisdemokraatit (2019). *Suomi johon voit luottaa*. Saatavissa <<https://www.kdpuolue.fi/kd/files/2019/01/KDeduskuntavaaliohjelma2019.pdf>>, luettu 4.5.2021.

Liike Nyt (2019). *Tiekartta vaaleihin ja eduskuntakauteen*. Saatavissa <<https://www.fsd.tuni.fi/pohtiva/ohjelmallat/LIIK/1380>>, luettu 4.5.2021.

Perussuomalaiset (2019). *Äänestä Suomi takaisin*. Saatavissa <<https://www.perussuomalaiset.fi/wp-content/uploads/2019/02/Eduskuntavaaliohjelma-2019.pdf>>, luettu 5.4.2021.

RKP (2019). *Yhdessä enemmän: RKP:n eduskuntavaaliohjelma 2019*. Saatavissa <<https://sfp.fi/wp-content/uploads/2019/01/Yhdessa-enemman.pdf>>, luettu 1.4.2021.

SDP (2019). *Tulevaisuuslinja: SDP:n vaalitavoitteita ja muutoksen suunta 2030*. Saatavissa <<https://sdp.fi/wp-content/uploads/2019/04/SDP-tulevaisuuslinja-eduskuntavaalit2019.pdf>>, luettu 1.4.2021.

Vihreät (2019). *Vihreiden eduskuntavaaliohjelma 2019*. Saatavissa <<https://www.vihreat.fi/ohjelmallat/eduskuntavaaliohjelma-2019/>>, luettu 1.4.2021.

Vasemmistoliitto (2019). *Oikeudenmukainen Suomi kaikille, ei harvoille: Vasemmistoliiton vaaliohjelma eduskuntavaaleissa 2019*. Saatavissa <<https://vasemmisto.fi/eduskuntavaaliohjelma-2019/>>, luettu 1.4.2021.

Kirjallisuus

Berninger, Kati (2012). *Hiilineutraali Suomi: Miten luodaan ilmastoystävällinen yhteiskunta?* Helsinki: Gaudeamus.

Borg, Sami & Heikki Paloheimo (2020). "Valitsijoiden korostamat asiakysymykset ja hallituksen toimien arviointi". Teoksessa Sami Borg, Elina Kestilä-Kekkonen & Hanna Wass (toim.), *Politiikan ilmastonmuutos. Eduskuntavaalitutkimus 2019*, 148–168. Helsinki: Oikeusministeriö.

Capstick, S., Whitmarsh, L., Poortinga, W., Pidgeon, N., & Upham, P. (2015). "International trends in public perceptions of climate change over the past quarter century: International trends in public perceptions of climate change". *Wiley Interdisciplinary Reviews. Climate Change* 6(1): 35–61.

Eduskunta (2021). *Istumajärjestys vuoden 2021 valtiopäivillä*. Saatavilla <https://www.eduskunta.fi/FI/taysistunto/Documents/Istumajarjestys_2.2.2021_LEHTERISUUNTA_A3_.pdf?csf=1&e=69b3Lh>, luettu 26.4.2021.

Euroopan investointipankki (2020). *The EIB Climate Survey 2019-2020: How citizens are confronting the climate crisis and what actions they expect from the policymakers businesses*. Luxembourg: European Investment Bank.

Halla-aho, Jussi (2020). Uuden Suomen haastattelu, video saatavilla <https://www.uusisuomi.fi/uutiset/jussi-halla-aho-kiistaa-perussuomalaisten-tayskaannoksen-ilmastonmuutoksessa-suhteellisuudentaju-unohtuu/f0bb8f2a-86f3-4936-b21a-a50ee6503edc?_ga=2.67952471.711128106.1620291380-1755946501.1603266820>, luettu 6.5.2021.

Hooghe, Liesbet, Gary Marks & Carol Wilson (2002). "Does Left/Right Structure Party Position on European Integration?" *Comparative Political Studies* 35(8): 965–989.

IPCC (2018a). *Global Warming of 1.5°C*. Saatavissa <<https://www.ipcc.ch/sr15/>>, luettu 17.2.2021.

IPCC (2018b). "Summary for Policymakers". *Global Warming of 1.5°C. An IPCC Special Report on the impacts of global warming of 1.5°C above pre-industrial levels and related global greenhouse gas emission pathways, in the context of strengthening the global response to the threat of climate change, sustainable development, and efforts to eradicate poverty*. Geneve, Sveitsi: World Meteorological Organization.

Isotalo, Veikko, Peter Söderlund & Åsa von Schoultz (2020). "Polarisoituuko politiikka Suomessa? Puolueiden äänestäjäkuntien arvosiirtymät 2003–2019". Teoksessa Sami Borg, Elina Kestilä-Kekkonen & Hanna Wass (toim.), *Politiikan ilmastonmuutos. Eduskuntavaalitutkimus 2019*, 288–306. Helsinki: Oikeusministeriö.

Kangas, Olli, Mikko Niemelä & Sampo Varjonen (2014). "When and why do ideas matter? The influence of framing on opinion formation and policy change". *European Political Science Review* 6(1): 73–92.

- Kielitoimiston ohjepankki (2021). *Puolueiden nimet ja lyhenteet*. Saatavissa <<http://www.kielitoimistonohjepankki.fi/ohje/262>>, luettu 16.3.2021.
- Koivisto, Matti & Antti Koistinen (2019). *Omistatko bensasyöpön auton? Ylen ilmastokysely puolueille paljastaa, että se voi tulla vieläkin kalliimmaksi*. Saatavissa <<https://yle.fi/uutiset/3-10648020>>, luettu 9.4.2021.
- Kvaløy, Berit, Henning Finseraas & Ola Listhaug (2012). "The publics' concern for global warming: A cross-national study of 47 countries". *Journal of Peace Research* 49(1): 11–22.
- Lehtonen, Tommi, Mari K. Niemi, Annu Perälä, Ville Pitkänen & Jussi Westinen (2020). *Ilmassa ristivetoa: Löytyykö yhteinen ymmärrys?* e2 Tutkimus & Vaasan yliopiston Innolab.
- Leiserowitz, Anthony (2006). "Climate Change Risk Perception and Policy Preferences: The Role of Affect, Imagery, and Values". *Climatic Change* 77(1): 45–72.
- McCright, Aaron (2010). "The effects of gender on climate change knowledge and concern in the American public". *Population and Environment* 32(1): 66–87.
- McCright, Aaron, & Riley Dunlap (2011). "Cool dudes: The denial of climate change among conservative white males in the United States". *Global Environmental Change* 21(4): 1163–1172.
- McCright, Aaron, Riley Dunlap & Sandra Marquart-Pyatt (2016). "Political ideology and views about climate change in the European Union". *Environmental Politics* 25(2): 338–358.
- Metelinen, Sami (2019). *Elämänmuutoksen empijät: Suomalainen on valmis ilmastotoimiin, kunhan naapuritkin on*. EVA Analyysi No 73.
- Paloheimo, Heikki (2008). "Ideologiat ja ristiriitautuvuudet". Teoksessa Heikki Paloheimo & Tapio Raunio (toim.), *Suomen puolueet ja puoluejärjestelmä*, 27–59. Helsinki: WSOY.
- Paloheimo, Heikki & Tapio Raunio (2008). "Puolueiden rooli ja tehtävät demokratiassa". Teoksessa Heikki Paloheimo & Tapio Raunio (toim.), *Suomen puolueet ja puoluejärjestelmä*, 11–25. Helsinki: WSOY.
- Perussuomalaiset (2020). "Punavihreä politiikkaa on vaarallista Suomelle ja koko maailmalle." Facebook. 24.1.2020. Saatavissa <<https://fb.watch/5jtxVhmgpb/>>, luettu 6.5.2021.
- Seppälä, Antti ja Jaana Hevonoja (2019). *Katso video: Yle seurasi tuhansien koululaisten marsseja ilmaston puolesta eri puolilla maata – "Jos maapallo muuttuu liikaa, meillä ei ole tulevaisuutta"*. Saatavilla <<https://yle.fi/uutiset/3-10689655>>, luettu 5.4.2021.

Suhonen, Pertti (2007). ”Suomalaisten eriytyvät ja muuttuvat arvot”. Teoksessa Sami Borg, Kimmo Ketola, Kimmo Kääriäinen, Kati Niemelä & Pertti Suhonen (toim.), *Uskonto, arvot ja instituutiot: suomalaiset World Values -tutkimuksissa 1981–2005*, 26–46. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto (FSD), Tampereen yliopisto.

Suuronen, Aleks, Kimmo Grönlund & Rasmus Sirén (2020). ”Puolueiden äänestäjät”. Teoksessa Sami Borg, Elina Kestilä-Kekkonen & Hanna Wass (toim.), *Politiikan ilmastonmuutos. Eduskuntavaalitutkimus 2019*, 260–287. Helsinki: Oikeusministeriö.

Tiihonen, Aino & Salla Vadén (2019). *Eduskuntavaalit 2019 – ilmastovaalit?* Saatavissa <<https://politiikasta.fi/eduskuntavaalit-2019-ilmastovaalit/>>, luettu 14.2.2021.

Tikkala, Hannu (2019). *Jussi Halla-aho suomi ”ilmastohysteriaa” Ylen tentissä: aiheuttaa ahdistusta ja laskee syntyvyyttä – lue kooste liveanalyysistä täältä*. Saatavilla <<https://yle.fi/uutiset/3-10701888>>, luettu 5.4.2021.

Tranter, Bruce & Kate Booth (2015). ”Scepticism in a changing climate: A cross-national study”. *Global Environmental Change* 33: 154–164.

Valtiopäivät (2019a). Puhemiesneuvoston pöytäkirja PmNP 2/2019 vp 7.5.2019.

Valtiopäivät (2019b). Täysistunnon pöytäkirjan asiakohta PTK 4/2019 vp 7.5.2019

Vandeweerd Clara, Bart Kerremans & Avery Cohn (2016). “Climate voting in the US Congress: The power of public concern”. *Environmental Politics* 25(2): 268–288.

Ziegler, Andreas (2017). “Political orientation, environmental values, and climate change beliefs and attitudes: An empirical cross country analysis”. *Energy Economics* 63: 144–153.

LIITTEET

Liite 1.

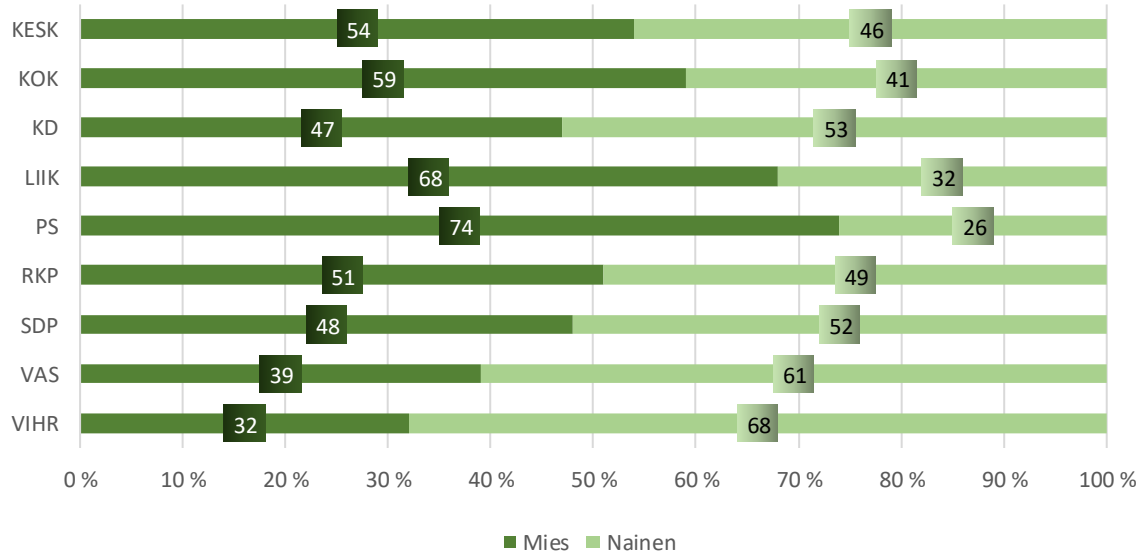
Muuttujien väliset korrelaatiot, Spearmanin järjestyskorrelaatiokerroin ^a

	1	2	3	4	5
1 Sukupuoli (1 = mies, 2 = nainen)		.051	-.139	.225	.282
2 Ikä (1–4)			-.075	-.053	-.078
3 Kokee tietävänsä ilmastonmuutoksesta paljon (1–3)				-.041	.026
4 Ilmastonmuutos johtuu pääosin ihmisen toiminnasta (1–2)					.426
5 Suomalaisten teoilla on merkitystä (1–3)					

^aTulokset perustuvat e2 Tutkimuksen ja Vaasan yliopiston Innolabin Ilmassa ristivetoa – Löytyykö yhteinen ymmärrys? -hankkeen kansalaiskyselyn data-aineistoon vuodelta 2020. Kursivoitua kerrointa (.026) lukuun ottamatta kaikki korrelaatiot ovat tilastollisesti merkitseviä yhden prosentin riskitasolla ($p < .01$).

Liite 2.

Eduskuntapuolueiden kannattajakuntien sukupuolijakauma vuonna 2020^a

^a Tulokset perustuvat e2 Tutkimuksen ja Vaasan yliopiston Innolabin Ilmassa ristivetoa – Löytyykö yhteinen ymmärrys? -hankkeen kansalaiskyselyn data-aineistoon vuodelta 2020.

Liite 3.

Kansalaiskyselyyn vastanneiden ikä sukupuolen ja puolueen mukaan (%) ^a

Sukupuoli	Ikä	KESK	KOK	KD	LIIK	PS	RKP	SDP	VAS	VIHR	Kaikki
Mies	18–34	20	19	22	56	40	5	20	34	40	29
	35–50	22	28	25	15	29	24	20	23	28	26
	51–64	25	23	22	26	19	45	30	26	23	24
	65–79	33	29	31	3	12	26	30	17	10	21
Nainen	18–34	13	20	33	18	28	18	13	38	41	28
	35–50	21	18	22	35	28	32	17	25	31	24
	51–64	26	28	19	41	31	24	30	24	19	25
	65–79	40	34	25	6	13	26	40	13	9	23
Kaikki	18–34	16	20	28	43	37	11	16	36	41	28
	35–50	22	24	24	22	29	28	19	24	30	25
	51–64	26	25	20	31	22	35	30	25	21	25
	65–79	36	31	28	4	12	26	35	15	9	22
Yhteensä (n)		100 (364)	100 (540)	100 (118)	100 (51)	100 (647)	100 (72)	100 (529)	100 (431)	100 (634)	100 (3386)

^aTulokset perustuvat e2 Tutkimuksen ja Vaasan yliopiston Innolabin Ilmassa ristivetoa – Löytyykö yhteinen ymmärrys? -hankkeen kansalaiskyselyn data-aineistoon vuodelta 2020.

Liite 4.

Vastaajat, jotka ovat sitä mieltä, että suomalaisten teoilla on merkitystä ilmastonmuutoksen hillinnän kannalta sen mukaan mistä vastaaja uskoo ilmastonmuutoksen johtuvan, puolueittain (%) ^a

	KESK	KOK	KD	LIIK	PS	RKP	SDP	VAS	VIHR	Kaikki
Ilmastonmuutos johtuu ihmisen toiminnasta	66	58	45	51	32	79	74	84	91	71
Ilmastonmuutos johtuu luonnollisesta kehityskulusta	27	21	38	33	11	33	30	44	50	22
(n)	(356)	(535)	(114)	(47)	(650)	(73)	(528)	(441)	(643)	(3387)

^aTulokset perustuvat e2 Tutkimuksen ja Vaasan yliopiston Innolabin Ilmassa ristivetoa – Löytyykö yhteinen ymmärrys? -hankkeen kansalaiskyselyn data-aineistoon vuodelta 2020.